అయ్యా యాడకి మనం పొయ్యేది

మోటార్ కారు బూర 'ప్ఁయ్' మనిపించి గోసాయి కల్లి ఓరగా సూశాడు సెంద్రం.

నరసిమ్మారావు గోరి అద్దాల మేడ ముంగల ఆవరణంలో దగదగ మెరుస్తూండ ఆ ఎర్రకార్లో డైవరు సెక్రంకాడ కూకుని నరసిమ్మారావుగోరి కొడుకు సెంద్రం కారు బూర 'ప్ఁయ్' మనిపిస్తుంటే ఆరి యింటి గుర్రబ్బండి తోలే ఎంకన్న కొడుకు గోసాయి కారుకు రెండుబారల యివకాడ సేతులు ఎనిక్క యిరుసుకు నిలబడి కారు కల్లీ, సెంద్రంకల్లీ యింతగా సూత్తుండాడు. అది నరసిమ్మారావుగోరు సెన్నాపట్నంనుంచి కొనుక్కు తెచ్చుకున్న కొత్త మోటార్ కారు.

"ఆ బూర ఎంత కరీదవుద్ది అబ్బాయి గోరూ?" అడిగాడు గోసాయి.

"అబ్బో చాలా ఖరీదు" అన్నాడు సెంద్రం ఆ బూరని సల్లగా రుద్దుతూ.

"చాలా అంటే – ఓ పదిరూపాయిలుంటదా?" అనడిగాడు గోసాయి.

"పదీ? హుఁ!" అన్నాడు సెంద్రం ఎటకారంగా.

"యింకా సానా కరీదుంటుదన్నమాట" అన్నాడు గోసాయి.

"పది పదులు నూరు రూపాయలకు పైనుంటుంది" అన్నాడు సెంద్రం.

"యింకా పైనుంటదిగా!" అంటా అటనే నోరుదెరిసి నున్నగా మెరుస్తుండ బూరకల్లి మరింత గెట్టిగా సూశాడు గోసాయి.

"అవ్ లెక్కంటే! అసలు కారు ఎట్లా వుందో చూశారా ధగధగ మెరుస్తూ యీ మొత్తం భూ ప్రపంచంలో యిట్టాంటి కారు యింకెవరికీ లేదనాల్సిందే తెల్సిందా? మా కారు!" అన్నాడు సెంద్రం బూరను రెండు సేతుల్తో దువుతూ.

"బూర నేనోపాలి నొత్తనంటయ్యా?" అన్నాడు గోసాయి.

"అమ్మా, హారన్ వొత్తుతావుగా! భలే! అసలు యిందాక నీకు నేను చెప్పలేదుట్రా కారును ఎవరూ తాకకూడదని. నీ కసలు చాతకాదు వొత్తటం. చేతగానివాళ్లు ముట్టుకుంటే వూరికనే చెడిపోతుంది" అన్నాడు సెంద్రం.

"అంతలావు కరీదుగలది ఒక్కపాలి యిట్ట వొత్తుతేనే సెడిపోద్దా?" అన్నాడు గోసాయి బిక్కమొగంతో.

"నీ చేత్తో ముట్టుకుంటే మరకపడ్తుంది. అసలే మానాన్న కారును ఎవర్నీ ముట్టుకోనివ్వద్దన్నాడు – ఏం మస్తాన్ నిజంగా మా నాన్న అన్లా? చూడు గోస్తాయి హారన్ వొత్తుతాట్ట" అన్నాడు సెంద్రం కారు డ్రైవరు మస్తాన్ అక్కడికి రాటం చూసి.

"ఏయ్ అవతలికిపో – ఏంటి వొత్తేది – మజాఖా, తమాషా?" అన్నాడు మస్తాన్ కారు దగ్గరకొచ్చి బీడీ దమ్ము ఎగబీకుతా.

గోసాయి ఎనకెనక్కి జరిగెళ్లి మెట్లపక్క అరుగు మొత్తకాడ నిలబడ్డాడు కారుకల్లి అటనే సూత్తా.

ఏం మారాజ్ గుర్రబ్బండి యాడా అగుపించదేం అమ్మగారు ఎక్కడకన్నా ఎళ్లారా?" అన్నాడు మస్తాన్ సెంద్రంతో.

"వుహూఁ, మా అమ్మ యింక గుర్రబ్బండి అక్కర్లేదు అమ్మేయమంటే మా నాన్న అమ్మేస్తున్నాడుగా. యింక మా అమ్మ మా కొత్తకార్లోగాని యింకెక్కడికీ వెళ్ళదు" ఎంకన్న గుర్రం, బండినీ ఏ వూళ్లోనో అమ్మి రావటానికి వెళ్లాడుగా" అన్నాడు సెంద్రం.

"యింకా గుర్రం గిర్రం దేన్కి మారాజ్ దానా ఖరాబ్ గాని, మరి గుర్రంపోతే యీ ఎంకన్న ఏం చేస్తాడ్ మారాజ్" అన్నాడు మస్తాన్.

"వాడిపెళ్లాం వీరమ్మ, గోసాయిలతో పాటు యింక మా తోటపనే చేస్తాడు. ఎంకన్న వాళ్లు మా తోటలో చాలా ఏళ్లనుంచి వున్నారు. పాపం ఎంకన్న గుర్రాన్ని అమ్ముతుంటే ఏడుస్తున్నాడు. నిజంగా మస్తాన్ మా గుర్రం ఎంత మంచిదనుకున్నా? గుర్రం కనపడకుండా వుంటే తోచటంలా" అన్నాడు సెంద్రం.

"యీనాడు గుర్రబ్బండేంటండి మారాజ్ కొంటే యిస్మంటు కారు కొనాలిగానీ, అయ్యగారు మన కార్లో బిజిలీకి మాదిరి వెళ్తుంటే జనం చూశారా ఎట్ట యిర్గపడి చూస్తారో? దర్జా జోర్జె వుండాల మారాజ్" అన్నాడు మస్తాన్.

సెంద్రం బూర 'పుఁయ్' మనిపించాడు. బూర మోత యినేసరికి యీపాలి ఎందుకో గోసాయి వొల్లు జిలబుట్టినట్టయింది. సెంద్రం తనని బూర వొత్తనియనన్నాడు. గుర్రబ్బండి గెంట తను ఎన్నిసార్లు వాయించలా? తనూ సెంద్రం కలిసి గుర్రబ్బండి మీనెక్కి గెంటవాయిస్తా ఎన్నిసార్లు ఆడుకోలా? యీయాల కొత్త కారొచ్చేతలికి సెంద్రం కారు దిగటంలా, ముట్టుకుంటేనే మాసిపోద్దంట? అయ్య గుర్రాన్ని తోలేసి రాటానికి పొయ్యాడు గుర్రబ్బండి లేకపోతే అయ్య ఏంజేత్తాడు? అయ్య ఎట్టానో వుండాడు గుర్రాన్ని తోలికెల్తా. ఆ గుర్రమంటే అయ్యకు పానం. ఎసువంటి మనగాడిగుర్రం. అయ్యతో గుర్రబ్బండయితే తను ఎక్కాడుగాని యీ మస్తానయ్య తనని కారు సాయలకన్నా రానియడు.

అయ్యకి కారు నడపటం ఎప్పటికీ శాతకాదు. యిగ కారుమీన దుమ్ముగిమ్మేదన్నా పడ్తే తుడుత్తూ కూకోవాల్సిందే అయ్య – అనుకుంటూ సల్లగా తోటలో గుడిసె ఏపులకి ఎల్లాడు గోసాయి.

ఎనక ఎప్పుడో ఎంకన్న అయ్య పుల్లన్న ఏటవతల ఎటునుంచో వొచ్చి నరసిమ్మారావుగోరి నాయన ఎంకట్రావుగోరు బాగా పడుసుదనంలో గుర్రాలమీన గుర్రాలు మార్చి స్వారీకడ్తుండ రోజుల్లో ఆరికి బీడు గట్టి పడుండ కాళీ స్తలంలోకొచ్చి గుడిసేసుకొని కాపురం బెట్టాడు. కొన్నాళ్లకి బీడు గట్టిన కాళీ స్తలం మేలురకం మామిడి తోటయి లెగిసింది. పుల్లన్న వొచ్చిన యాలాయిశేషం ఏమిటో అప్పట్నుంచి వెంకట్రావుగోరు గుర్రాలస్వారీ మోజు తగ్గిచ్చుకొని ఓ గుర్రబ్బండితో మటుకు తృప్తిపడి యిల్లు చక్కట్టెకోటం మొదలుపెట్టాడు. దుబారా అయ్యే సొమ్ము మళ్లీ గెట్టిపడేతలికి యిగ ఎంకట్రావుగోరి కుటుంబాన్నే అంటిబెట్టుకుండారు పుల్లన్న కుటుంబం.

ఎంకన్న, అయ్య పుల్లన్న దారినే నడిచాడు. తను నరసిమ్మారావుగోరి గుర్రబ్బండి తోల్తూ ఆ గుర్రం మంచీ సెడు సూసుకొంటూంటే పెల్లాం యీరమ్మ ఆరుగురు పిల్లల గలదయినా అంత పెద్దతోటకు బలం పెట్టి పెంచుతూ మద్దె మద్దె నరసిమ్మారావు గోరి యింటిపనుల్లో దానికి దీనికి సాయపడ్తుంటుంది. తోటమీద వచ్చే ఆదాయం నరసిమ్మారావుగోరి కుటుంబానికీ ఎంకన్న కుటుంబానికీ మద్దె సంబంధాల్ని గెట్టి సేసింది.

నరసిమ్మారావుగోరు కొత్తకారు కొనుక్కొచ్చి గుర్రబ్బండిని అమ్మమనేతలికి ఎంకన్నకు వడదెబ్బ తిన్నట్టయింది. ఆ గుర్రాన్ని ఎంకన్న కడుపున పెట్టుకున్నట్టు సాకడం అట్టావుంచి ఎన్నేళ్లనుంచో ఎంకన్నా ఆ గుర్రం కావల్చిన మడుసులు మాట్టాడుకుండట్టు మాట్టాడుతుండారు. గుర్రబ్బండి ఎప్పుడు తోల్తుండా గుర్రం కదలికను సూసి మురిసిపొయ్యే ఎంకన్న నరసిమ్మారావుగోరి అవసరానికి బండి తోల్తుండట్టు ఎప్పుడు అనుకోలా.

గుర్రాన్నీ బండినీ అమ్మేసి నిశిరేత్రి తిరిగొచ్చిన ఎంకన్న తనకి తెలవకుండానే ఏకాఎకిన మామూలుగా గుర్రాన్ని కట్టేసే సోటుకెళ్లి గుర్రం మేతకు పచ్చిగెడ్డి గోనెసంచీ కోసం ఎతకటం మొదలుబెట్టాడు. ఎంకన్నకు కూసేపటికిగాని తెలిసిరాలా తను యింకా గుర్రం వుండదనే బెమతో వచ్చి గెడ్డి ఎతుకుతున్నాడని.

మరసనాడు మట్టీగిట్టీ పట్టకుండా కొత్త కారును చూసుకుంటుండమని ఎంకన్నతో సెప్పాడు నరసిమ్మారావుగోరు.

"బొత్తిగా పలకటమే తగ్గించావండయ్యోవ్?" అంది యీరమ్మ ఓ నిశిరేత్రి ఎంకన్నతో.

"ఆఁ–" అన్నాడు ఎంకన్న బలవంతాన వినబడినట్టు.

"పలకరిస్తేనే వులిక్కిపడ్తుండావే!" అంది యీరమ్మ.

"ఏందే పలకరిచ్చేదీ?" అన్నాడు ఎంకన్న.

"పలకరిచ్చేదేందీ? అయితే యిగ నువు పెళ్లాం బిడ్డల్తో పలకవెట్టా." అంది యీరమ్మ.

"ఎవురే పలకందీ?" అన్నాడు ఎంకన్న పక్కకు తిరిగి పండుకొంటా.

"ఎవురా? నీకేదో గాలిబట్టింది" అంది యీరమ్మ ఎంకన్నను మల్లి పక్కకు లాగుతా.

"ఏహె వుండూ నిశిరేత్రిన మొదలుబెట్టావుగానీ" అన్నాడు ఎంకన్న.

"ఎవరేం మొదలుబెట్టా నసుక్కుంటుండావుకాని యిన్నాళ్లు లేంది యియాల నస బెట్టినట్టుండెట్టా? అంది యీరమ్మ దులిపినట్టు.

యీరమ్మ కాత్తె గట్టిగా మాట్టాడ్తండట్టు గెహించాదు ఎంకన్న.

"యిదిగో నిన్నెవరేం కాదంటం లేదుగానీ కాత్తెమడిసి ఎట్టుండాడో కనిపెట్టి మాటాడ్తుందు" అన్నాదు ఎంకన్న.

"యీడ నిన్ను గాకపోతే యింకెవుర్నేం కనిబెట్టుకు మండంలా తెల్చిందా ఎందుకో ఎటనో అయిపోతుండావు పలకరిత్తే ఎటుగానో సూత్తావుంటావు యినకుండ ఆడగూతురు మనస్సు ఎట్టయితుండదో నీకు తెలవటంలా" అంది యీరమ్మ ఎంకన్న సేతిమీద సెయివేసి.

"గుర్రం పోయినాట్టినుంచి మనసు ఎటనో వుందిలేయే" అన్నాడు ఎంకన్న.

"బాగుంది, అందుకు ఎవుడేంసేత్తారు. అయ్యగోరు తన గుర్రాన్ని తను అమ్ముకుంటే మనకెందుకు కష్టం మద్దెనా. కొత్తగా మోటారీ కొనుక్కున్నాక గుర్రం కరుజు ఆరికి ఎక్కువ కాదట్టా? ఈ కరువు దినాల్లో నలుగురు తినే తిండి మేసుద్ది గుర్రం" అంది యీరమ్మ.

"ఎన్నాళ్లనుంచో ఆ గుర్రంతో బతికినోణ్ణి గనక నా కష్టం నీకు తెలవదులేయే. ఆ గుర్రాన్ని తోల్తూంటే ఎంకన్న ఎవురో పదిమందికి తెల్చాదు గాని యియాల ఎంకన్న ఎవుడంట? యీ ఎంకన్న యియాల – మస్తానయ్యా కదలకుండా సెక్రంకాడ బీడీ దమ్ము పీకుతుంటే కారు దమ్మునంటే దులిపేది? సెక్రం తిప్పినంత మాత్రాన మస్తానయ్య మనగాడయినాడా? నాకు కారు దుమ్ము దులపటం సేత కాదంట?" అన్నాడు ఎంకన్న.

"ఎవురా మాటందీ?" అంది యీరమ్మ.

"ఎవురో అంటే అంత కష్టంగుండదు. ఆ మస్తానయ్యా యీ ఎంకన్నను ఆ మాటంటం. మరి రోజులు అట్టొచ్చినై" అన్నాడు ఎంకన్న.

"యీడిజిమ్మడా" అంది యీరమ్మ.

"కూకుంటే సెక్రంకాడ కూకుంటాం. లేకబోతే బీడీ దుమ్ము పీకుతా కాళ్లు బార్జాపి పండుకోటం తప్ప యీడేయిదంగా మనగాడంటా?" అన్నాడు ఎంకన్న.

అట్టనమోకయ్యోవ్ యియాల కారు గొప్ప నీకూ నాకూ తెలవకబోతే యిరగబడి సూత్తుండ వూరి జనం గురించి ఏమనుకోవాలా. యింత తిండికి నీకాకరువు, ఆరుయింత పెట్టినన్నాళ్ళు అదే మనకు పదేలు" అంది యీరమ్మ.

"కారు దుమ్ము దులపటం, మస్తానయ్యకు బీడీలు కొనుక్కురాటం – అదీ ఒక పనంటే? ఎంకన్న దద్దమ్మని రేపనరంటే నన్నూ" అన్నాడు ఎంకన్న.

ఎంకన్న యీపుమీద సల్లగా రుద్దుతా "తోటపని సేసుకుంటే మనని ఎవురేం అనరు" అంది యీరమ్మ.

నరసిమ్మారావుగోరి మామిడితోటలో పెద్దబావికి మోటారుయింజిని తగిలిత్తారని వూరంతా మోగిపోయింది.

మామిడితోట పెద్దబావికాడ అగుపించాదు గోసాయి. సెంద్రం సిటారు కొమ్మన కనపడకుండా దాంకుని మిగిలిపోయిన మామిడిపండు కోసిస్తే సెంద్రం గోసాయిని యీమద్దె కారు బూర తాకనిచ్చాదు.

"ఏం అబ్బాయిగోరూ?" అని పలకరిచ్చాదు గోసాయి సెంద్రాన్ని.

"మా బావికి మోటారు పెద్తున్నార్రా గోసాయ్" అన్నాడు సెంద్రం నవుతా.

"బాయికి మోటారు తగిలిత్తారా? అదేందండి అబ్బాయిగోరూ?" అన్నాడు గోసాయి.

"మోటారంటే మనుషులెక్కే మోటారు కాదురా, నీళ్లు తోడే మోటారు. యింక మా మేడమీదకు నీళ్లొస్తాయి పంపులు పెట్టంగానే" అన్నాడు సెంద్రం.

"మెటారు నీలు తోడుద్దా!" అన్నాడు గోసాయి నోరు దెరిసి.

"నీ మొహం నీకేం తెలియదు. గొట్టాలు బావిలోకి దింపి మోటారు యింజను ఒక్క నిమిషం ఆడిస్తే ఏనుగు తొండమంత ధారపడి కాసేపట్లో యీతోటంతా తడిసిపోతుంది" అన్నాడు సెంద్రం.

"ఆఁ! మరి మా అయ్య అమ్మోళ్లు ఎన్ని నీలయినా ఏతాం ఎత్తుతారుగా" అన్నాడు గోసాయి.

"యింక ఏతాం ఎత్తక్కర్లేదు. మనిషి తోడకుండానే ఎన్నయినా నీళ్లొస్తాయి మాకు" అన్నాడు సెంద్రం.

"ఓ మంచిరోజున మామిడితోట పెద్దబావిలో మోటారుయింజిని దడదల్లాడింది.

తెల్లారి లెగిసింది మొదులు పొద్దు గూకేదాకా రెక్క లిరుసుకుంటా ఏతాం ఎత్తే కష్టం యిప్పుడు ఎంకన్న కుటుంబానికి తప్పింది. అసలు నరసిమ్మారావుగోరింటికి ఎంకన్న కుటుంబం సేసే కష్టం యిప్పుడు దాదాపు ఏమీలేదనే సెప్పుకోవాలి. ఒకిదంగా ఆరింటో సిల్లర బొల్లర పనికి ఎంకన్న కుటుంబం వున్న పళంగా సానా పెద్దది.

"ఏం పని చేస్తున్నారు వెంకన్నా?" అని నరసిమ్మారావుగోరిక ఎంకన్న కుటుంబాన్ని గురించి మంచీ చెడు కనుక్కుంటున్నాడు రోజు.

"ఏం పన్లున్నాయి దొరా బొత్తిగా సేతులు పడిపోయినట్టున్నయి" అనేవోడు ఎంకన్న.

"నడుంవొంచి పనిచేసేవారికి చేతినిండా రోజూ పనిలేకబోతే శిక్ష వేసినట్టుగా వుంటుంది. బయట ఎక్కడయినా పన్లుంటే మీరు చేసుకుంటూవుంటం మంచిది వెంకన్నా" అన్నాడు నరసిమ్మారావు గోరు ఓరోజున కష్టంగా.

"యిన్నేళ్లు తమను కనిబెట్టుకు బతికిన యీ జీవాలకి యీ వూళ్ళో యింకోసోట మొగం ఎట్ట సెల్లుద్ది దొరా" అన్నాడు ఎంకన్న తలొంచుకుని.

యీ కరువు రోజుల్లో తన కుటుంబం నరసిమ్మారావుగోరింటికి గుదిబండయిందని గ్రహించాడు ఎంకన్న.

"అమ్మగారు తెగ యిసుక్కుంటున్నది ఎట్టనయ్యా" అన్నది యీరమ్మ ఎంకన్నతో ఓ రేత్రి.

"మనం ఎటయినా ఎల్లిపోవాల్సిందే" అన్నాడు ఎంకన్న.

"ఎటు పోదాం" అంది యీరమ్మ కాళీసూపులు సూత్తా.

"నువు ముంగల మూటలుగట్టు మోద్దాం" అన్నాడు ఎంకన్న గెట్టిగా.

ఓ కలిసొచ్చే మంచిరోజున తొలికోడి కుయికతలికే పిల్లల్ని నిదర్లేపి మూట లెత్తుకుండారు ఎంకన్న కుటుంబం గుడిసెలోంచి బయటకొచ్చినాక సుట్టూతా సీకట్లో ఓపాలి సూసి "తలుపు గొళ్ళెం బెట్టు" అన్నాడు ఎంకన్న బార్లగా తెరిసి కాళీగావుండ గుడిసెను సూసి.

"అయ్యా యాడకి మనం పొయ్యేదీ" అన్నాడు గోసాయి యింకా నిదరమైకం వొదలక.

"అరవమాకండి – ముందు ఇక్కణ్ణుంచి పదండి దబ్బున" అన్నాడు ఎంకన్న ముందు బయల్దేరుతా యింకూసేపట్లో సీకట్లో కలిసిపోయారు ఎంకన్న కుటుంబం.